

Hospodárska a sociálna rada
Slovenskej republiky
Milan Krajniak
predseda

Bratislava 25.5.2021
Číslo záznamu: 37456/2021

Z Á Z N A M
z mimoriadneho plenárneho zasadnutia Hospodárskej a sociálnej rady
Slovenskej republiky konaného dňa 25.5.2021

Miesto konania: Úrad vlády SR
Prítomní: podľa prezenčnej listiny
Rokovanie viedol: Milan Krajniak, predseda HSR SR

Návrh programu:

1. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 425/2020 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2021
Predkladá: podpredseda vlády a minister financií SR

Rokovanie otvoril a viedol predseda rady M. Krajniak, ktorý privítal zástupcov vlády, zástupcov zamestnancov a zástupcov zamestnávateľov a skonštatoval, že plenárne zasadnutie je uznášaniaschopné a môže prijímať závery.

Predseda rady M. Krajniak vyzval prítomných, aby sa vyjadrili či súhlasia s návrhom programu mimoriadneho plenárneho zasadnutia uvedeného v pozvánke.

Programu rokovania bol jednohlasne, bez pripomienok, schválený.

K bodu 1.

Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 425/2020 Z.z. o štátnom rozpočte na rok 2021

Materiál uviedol štátny tajomník MF SR M. Klimek. Na úvod predstavil tri poznámky. MF SR nemá v tejto novele o štátnom rozpočte ani jedno euro, ani jeden cent. Dalo by sa povedať, že by bolo lepšie, keby sa táto novela vôbec neprijímala. Deficit by bol nižší, naše makro ukazovatele z hľadiska financií by vyzerali lepšie. Ale treba povedať, že z hľadiska hospodárskeho a sociálneho zmieru, by neschválenie tejto novely spôsobilo veľké problémy. Minulý rok bol schválený zákon o štátnom rozpočte, ktorý očakával dlh vo výške 11,7 miliardy. Reálny výsledok bol o 4,1 nižší. Kvôli posunu pandémie predkladá MF SR aj túto

novelu, kde sa jedná o podobnú sumu, ktorá sa minulý rok ušetrila z dôvodu posunu II. vlny pandémie. Ide o položky, ktoré sú všeobecne známe. Najväčší objem peňazí predstavuje v tomto návrhu zákona Prvá pomoc ++, potom vynútené výdavky na dotácie Sociálnej poisťovne, pomocné schémy v cestovnom ruchu, gastronómie, nájmov, kultúre, ale tiež výpadky spôsobené financovaním železníc, SOS dotácie, humanitárna pomoc, pandemické rodičovské, pandemické ošetrovné atď., ale aj nákup liekov, vakcín, financovanie boja s pandemiou testovaním a i.

Predseda rady M. Krajniak otvoril diskusiu a poznamenal, že novelizácia štátneho rozpočtu, môže mať rozdielnosť v prístupe. Či je lepšie raz novelizovať štátny rozpočet a urobiť si v ňom rezervu na prípadnú III. jesennú vlnu pandémie, alebo ak táto III. vlna pandémie príde, ako aj viacerí predpokladajú, tak potom hľadať peniaze.

M. Magdoško z KOZ SR uviedol, že mohol byť daný väčší priestor na prerokovanie novely zákona o štátnom rozpočte, uvedené čísla nie sú veľmi dobre odôvodnené. Zároveň uviedol, že nie je známe, ani nebolo v médiách prezentované, že by bolo nejaké dramaticky iné čerpanie rozpočtu v tomto roku. V týchto dňoch by sme sa mali hýbať niekde na 50% čerpania štátneho rozpočtu. Bod 7. návrhu zákona hovorí, že sa všeobecná pokladničná správa navyšuje zo 6,7 miliárd na 10,1 miliárd. Toto je pre KOZ SR zásadný problém, keďže vieme, že vo všeobecnej pokladničnej správe sa môže účel využitia finančným prostriedkov zmeniť. Výdaje, ktoré sú uvedené na covid-19, by bolo vhodnejšie rozpísať na jednotlivé rezorty.

Predseda rady M. Krajniak zareagoval, že v štátnom rozpočte bola približne 1 miliarda na krytie pandemických výdavkov, za MPSVR SR povedal, že na sociálne opatrenia na ministerstve bolo narozpočtovaných 707 miliónov na tento rok. A k dnešnému dňu bolo vyplatených asi 850 miliónov. Už na príklade jedného rezortu vidieť dôležitosť novely štátneho rozpočtu, aby bolo možné peniaze použiť. Za MPSVR SR bol najväčší objem položiek na hradenie nárokov ako pandemická PN, OČR. Napríklad so zavedením pandemickej PN a OČR na 100%, ako bolo schválené v apríli, štátny rozpočet nepočítal.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek doplnil, že gro položiek je spojených so sociálnym a zdravotným rezortom. Aspekt, prečo sa v rozpočte priamo nealokujú je to, že nie je presne známe, aké sumy budú potrebovať. Nevieme, kedy presne skončí II. vlna, aké presne budú požiadavky zamestnávateľov a pod.. A keďže presne nevieme tieto položky odhadnúť, nemôžeme presne rozpísať čo kam treba. Keď rezort doloží, že presne toľko a toľko potrebuje, potom budú zo všeobecnej kasy alokované na rezort. Všetky položky musia byť doložené do centu a preto sú uvedené vo všeobecnej pokladničnej kase.

M. Magdoško z KOZ SR uviedol faktickú poznámku. Nespochybňuje sumy, ktoré sú uvedené v materiáli. Vie, že presne sa to asi nedá vyčíslieť, ale bolo by dobré, keby už aspoň niečo bolo rozpísané na rezorty, čo by pôsobilo dôveryhodnejšie.

Predseda rady M. Krajniak poznamenal, že covidová rezerva je iba zlomok, pričom iba do terajšej vlny, ktorá opadla sa dalo ďaleko viac peňazí. Rozumnejšie je tú rezervu tam mať, ale to je vec polemiky.

R. Karlubík AZZZ SR uviedol, že sú si vedomí nevyhnutnosti predloženia návrhu zmeny rozpočtu. Je to predložené v štruktúre, ktorá je jasná a pochopiteľná. Hrá tu faktor času. Materiál je rozdelený na časť A a B. Uviedol, že je škoda, že sa tento materiál nekomentovalskôr, aby bola možnosť si ho detailnejšie naštudovať. K sekcii A sa pridal k M. Magdoškovi, kde vyjadril poľutovanie, že peniaze nie sú rozpísané na jednotlivé rezorty, ale do všeobecnej pokladničnej kasy. Poznamenal, že by bolo žiadúce, aby sa aj partneri mohli pozrieť na tieto položky detailnejšie, pretože z terénu majú viacero informácií. Čo sa týka zdravotníctva, vnútra, školstva, atď. uviedol, že to by zo strany AZZZ SR ťažko komentovali,

k tomu by bol treba tak isto nejaký rozpis. Položil otázku na štátneho tajomníka M. Klimeka, či by mohol odpovedať niečo ku konsolidácii, či ako to všetko chceme dostať späť. A či máme nejakú záruku toho, že sa budeme k rozpočtu chovať ako vravia Česi „s péčí řádného hospodáře“.

Predseda rady M. Krajniak poznamenal, že predseda vlády p. Heger je dnes do večera na summite v Bruseli. Zajtra bude s premiérom hovoriť a bude ho informovať ohľadom stretnutia, než vláda v tejto veci urobí nejaké zásadné veci. Včera bol navýšený strop Prvej pomoci, ale vysvetlil, že ide iba o tú časť Prvej pomoci, kde nárok de facto vznikol. Je to iba technické opatrenie. Vládou bol schválený strop 1,6 miliárd a koncom minulého týždňa bol dosiahnutý tento strop.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek naviazal, že máme len jedny peniaze. Zajtra bude vláda presne k tomu istému. Narozpočtovaných bolo 1,6 miliardy all in pre Prvú pomoc. Dnes ideme na 2,2 miliardy, a preto potrebujeme uvoľniť peniaze zo štátneho rozpočtu. Tie peniaze sme si už požičali na potreby minulého roka, ale nemôžeme ich alokovať, pokiaľ nám parlament neschváli rámeč, že môžeme ísť s výdavkami vyššie.

Štátny tajomník MF SR L. Jančík reagoval na R. Karlubíka, z čoho sa tie dlhy zaplatia a či to nepovedie k zvyšovaniu daní. Uviedol príklad z Nemecka, ktoré malo pred krízou v rokoch 2008-2010 dlh 60% HDP, prišla kríza a ako správny hospodár sa správal tak, že pomáhal ľuďom aj firmám. Počas krízy sa dlh dostal na úroveň 80% HDP. Kríza opadla a ako správny hospodár, začal v dobrých časoch šetriť. Presne o toto nám ide. V dobrých časoch šetriť a v zlých míňať. Toto je aj podstata zákona o dlhovej brzde. Tieto limity by sa aj mali ukotviť v ústavnom zákone o dlhovej brzde.

R. Karlubík AZZZ SR doplnil, že chápe logiku procesu, ale percento konsolidácie či, kedy sa dostaneme späť nebolo stále zodpovedané a uviedol, že aj zákon o dlhovej brzde je iba v prvom čítaní. Teraz nie je tá záruka, že tá konsolidácia nenastane.

Štátny tajomník MF SR L. Jančík uviedol, že od roku 2023 je počítané s konsolidáciou 1% ročne a práve tie výdavkové limity a zákon o dlhovej brzde rátajú s konsolidáciou zhruba 1% ročne. Je to odstupňované podľa jednotlivých pásiem dlhovej brzdy, kde napríklad, keď ste v prvom pásme, mali by ste konsolidovať o 0,5%, keď ste v druhom tak 0,75% a keď ste v treťom je to 1%. Nám to vychádza, že by sme mali konsolidovať o 1%, aby sme sa okolo roku 2030 dostali na úroveň hrubého dlhu 40% HDP.

M. Lelovský z RÚZ položil otázku, ako je navýšenie štátneho rozpočtu zo strany výdavkov v kontexte k schéme odškodnenia podnikateľských subjektov a k schéme odškodnenia za 1/2 tohto roku. Podniky mali aj škody, ktoré nesúviseli priamo s personálnymi nákladmi. Priznal, že tam túto pomoc nevidí, okrem 20 mil. na nájomné a niečo pre gastro a cestovný ruch. Krytie strát pre ŽSR a ŽSSK, toto mohlo byť v štandardnom rozpočte. 353 miliónov asi nie je krytie strát za výpadok cestovného ako takého. Ak aj naďalej majú tieto organizácie produkovať tak obrovské straty aké produkujú, tak ich buď sprivatizujeme, alebo tam zavedieme krízový manažment. Toto je vyhadzovanie verejných zdrojov. To je druhá otázka, čo s tým. Má informácie, že ani v Maďarsku, ani Poľsku vláda po takýchto krokoch nesiahla. Obe vlády sa držia svojich rozpočtov, nepožadujú v danom roku nejaké extra navýšenia, naopak, v oboch prípadoch sú už k dispozícii drafty štátnych rozpočtov na rok 2022. V týchto rozpočtoch sa uvažuje s prípadným dofinancovaním prípadných vln z roku 2021. Z ekonomického pohľadu je to rozumnejšie, najprv vypočítať ako to vlastne dopadlo, urobiť si rezervu na budúci rok a potom to z toho pokryť. Verí, že k navýšeniu rozpočtu bude pristúpené zodpovedne, že keď to nebude treba, sa to nepoužije, ale zdôraznil že existuje aj iný prístup a to je začať pripravovať návrh rozpočtu na rok 2022 a z toho ešte prípadne dofinancovať tieto položky z roku 2021.

Štátny tajomník MF SR L. Jančík doplnil k otázke R. Karlubíka ku konsolidácii, že mal na mysli štrukturálny deficit, ktorý je očistený o jednorazové vplyvy a ekonomický cyklus.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek uviedol, že na SR je dostatočne rozpracovaný manuál na tvorbu rozpočtu už dnes. Prebieha príprava rozpočtu na roky 2022 až 2024, to je trojročné obdobie. Druhý z pilierov rozpočtu sú makro prognózy, ktoré nerobí MF SR samo, ale poskytuje ich makro výbor, kde má MF SR minoritu a sme nimi viazaní. V roku 2020 bol makroekonomický konsenzus, že druhá vlna pandémie bude v 2/2 roku. Podarilo sa ju posunúť a prišla neskôr. K Poľsku a Maďarsku, možno odborníci mali iný názor, boli inak nastavení. Ale napríklad Nemecko a Rakúsko pred 3 týždňami revidovali rozpočet a išlo o 8 miliárd hore na 30 miliárd. K ŽSR, ŽSSK uviedol, že súhlasí s M. Lelovským. Sú to veľké diery, ktoré konzumujú veľké množstvo verejných peňazí. Doplnil, že materiál, ktorý vidí pozostáva z 3 zložiek. 1. zložka sa nedala odhadnúť a súvisí s tým makro výdajom, je prepád príjmov kvôli covid-19, 2. zložka je meškanie s revíznymi opatreniami, 3. zložka sú historické dlhy z roku 2019, ktoré sme si povedali, že v rámci nastavenia našich vzťahov, požadujeme, aby to ďalšie čerpanie bolo naviazané na plnenie jednotlivých opatrení. Určitú časť železnice bude štát vlastniť s ohľadom na infraštruktúru a musíme tento problém riešiť. V návrhu na navýšenie sú položky, ktoré neznesú veľký odklad ako Prvá pomoc ++, pomoc cestovnému ruchu, ale aj tie železnice nevydržia čakať bez finančnej injekcie do budúceho roku. Treba v reálnom čase dopĺňať tie zdroje.

M. Lelovský z RÚZ poznamenal, že máme druhú polovicu mája a schéma na odškodnenie aj v iných krajinách už bola vyplatená a u nás ju nemáme ani schválenú. Ak sa ide významným spôsobom navyšovať rozpočet, nemalo by sa na toto zabudnúť. Keď sa to bude vyplácať v novembri, už nemusí byť komu.

A. Beljajev z APZ uviedol, že v APZ sa pozreli na návrh, ale tento materiál je značne obecný. K prvej časti štátneho rozpočtu, navýšenie o 2,4 miliardy, sme názoru ako M. Magdoško. Výdaje štátneho rozpočtu sú na 33. Rozpočet nie je nijak extrémne prehnaný, a nechce tým povedať, že nepotrebuje ďalšie peniaze. Uviedol, že nevie povedať, či tie jednorazové položky v materiáli sú, či nie sú oprávnené. Je otázkou, či tento materiál nedať aspoň na týždeň nejakému Útvary hodnoty za peniaze, ktoré by poskytlo stanovisko. Máme nejaké odborné útvary a organizácie a bolo by vhodné počuť ich názor na výšku rozpočtu. K druhej časti rozpočtu 984 miliónov, k pôvodnému štátnemu rozpočtu nemali veľkú možnosť sa vyjadriť. Nespochybňuje ani tieto položky, ale tak isto si myslí, že niektoré položky mohli byť zahrnuté v rozpočte 2021, hlavne ak ide o železnicu. Železnica je služba a treba tak na to pozerieť. Regionálna doprava je všade vo svete stratová a dotovaná štátom. Súhlasí s opatreniami určenými pre podnikateľské organizácie. Upozornil na to, že stále sú sektory podnikateľov, ktorí boli zatvorení zo zákona a nespádajú do žiadnej schémy, napr. športové strediská, fitness centrá. Navýšenie rozpočtu o 3,4 miliardy, kedy bude rozpočet 27,2 miliardy pri príjmoch 15,8. Toto je obrovský rozdiel. Otázka rizík pre podnikateľský sektor je tu obrovská. Vyššie dane znamenajú nižšie investície, atď.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek poznamenal, že máme nevýhodu v tom, že máme menu, ktorú nemáme plne pod kontrolou, je to spoločná mena, nevieme robiť nezávislú menovú politiku. Sme menším členom eurozóny. Opakované navyšovanie rozpočtu nepôsobí dobre, lebo to otvára otázky pre investorov. Inflácia na strane priemyselných cien je veľmi vysoká a môže spôsobiť rast úrokových nákladov v sekundárnom procese. Preto si myslíme, že je lepšie ísť na finančné trhy s rozpočtom a následnými dlhopismi. Preto nechceme robiť každý mesiac novelu štátneho rozpočtu.

V. Szabová z KOZ SR uviedla, že v korporáte, kde pôsobila platilo, že plán nie je doba. Keď nie je plán splnený, musí sa prispôbovať dobe. Ako ekonóm a právnik si dovoľuje tvrdiť, že tieto zmeny v štátnom rozpočte nepovažuje za správne. V časti B upozornila, keď už sa sanuje

nepriaznivý ekonomický vývoj v spoločnostiach so štátnou účasťou, je tu aj Slovenský vodohospodársky podnik (SVP). V časti B boli vytvorené prostriedky na vykrytie zdrojov záväzkov s tým, že SVP uzatvoril v roku 2019 zmluvu, v rámci ktorej malo dôjsť k úprave miezd celého komplexu. V roku 2020 mal byť záväzok splnený, ale došiel covid-19 a súhlasilo sa s odkladom plnenia záväzku štátu. SVP momentálne nie je schopný si plniť svoje záväzky, a to vplýva aj na dlhoročné podfinancovanie týchto činností, ktoré je povinný tento podnik zabezpečovať. Položila otázku, či je rezort MŽP SR dostatočne podporený zo strany MF SR a štátneho rozpočtu, pretože pôvodne nám stále hrozia.

Minister životného prostredia SR J. Budaj reagoval, že o problematike SVP vie. Tento podnik je opodstatnený pri povodniach. Štát dlhodobo nedbal na úpravu cien vody, pomáhal tak veľkým podnikateľom, ktorí vodu používajú na technické procesy, ale aj dotoval vodu pri výrobe elektriny a ešte viac dotoval pôdohospodárov tým, že máme minimálne ceny za zavlažovanie. Keďže SVP za všetky tieto vody inkasuje, mohol mať vyrovnaný rozpočet. Sám je za zachovanie tohto podniku, ale štát musí prestať pomáhať súkromným veľkopodnikateľom a musí sa starať o vyrovnaný rozpočet tohto podniku. V rozpočte na tieto sumy myslené nie je ani v tomto ročnom období, ale myslí sa na dofinancovanie SVP z poplatkov, na ktoré má nárok a ktoré sa roky nedvíhali.

R. Brtáň zo ZMOS uviedol, že treba vyriešiť rok trvajúcu nemohúcnosť pri podpore podnikov, ktoré sú v rámci komunálnej sféry a v rámci obcí a miest. Sú to spoločnosti, ktoré vznikli na základe obchodného zákonníka a nedostali sa k podpore. V rámci návrhu zákona o štátnom rozpočte sa objavuje aj navýšenie výdavkov na strane MPSVR SR, na schému Prvej pomoci a pod. Poukázal na situáciu, že subjekty verejnej správy, medzi ktoré spadajú aj mestá a obce sú stále vyňaté uchádzať sa o formu pomoci. Požiadala, aby bola časť zvýšenej kapitoly rozpočtu ministerstva pre rok 2021 viazaná na výdavky s udrжанím zamestnanosti a zabezpečenie likvidity podnikov založených mestom alebo obcami, organizačným útvarom a prevádzkovateľmi, ktorí vykonávajú podnikateľskú činnosť, a ktoré pôsobia v organizačnej štruktúre subjektov miestnej územnej samosprávy. Súčasne žiada o zvýšenie prostriedkov v kapitole MPSVR SR viazaných na prijímanie a realizáciu nových opatrení na trhu práce prostredníctvom tzv. aktivačných prác za účelom podpory regionálnej zamestnanosti.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek reagoval, že rozumie opakovanej požiadavke o štátnej pomoci a subjektoch verejnej správy. Samosprávy mali pokles príjmov na úrovni 3,5%, štátna správa mala pokles 8%. Samosprávy vykazujú zadlženosť na úrovni do 40%, štátna správa má na úrovni príjmov zadlženosť 405%. Preto prijala vláda úzus, že štátna pomoc bude smerovaná subjektom súkromného práva a samosprávy budú dofinancované z vlastných zdrojov alebo finančnou pomocou, ktorá sa im poskytla formou úverov. Vláda je pripravená spolupracovať so samosprávami, ale nevidí priestor z hľadiska štátneho dlhu ho ešte navyšovať.

R. Brtáň zo ZMOS reagoval, že je rozdiel medzi samosprávou a štátom. Samospráva si nemôže požičať toľko čo štát, pretože samospráva musí robiť vyrovnaný alebo prebytkový rozpočet, čo štát nemusí. Je to iný pohľad na veci. Nie všetky komunálne podniky sú samosprávne podniky, majú napríklad aj podielové časti. Nesúhlasí, že niečo je zadarmo. Aj komunálne podniky potrebujú zaplatiť svojich zamestnancov. Treba si uvedomiť, koľko kompetencií prešlo za posledné roky bez peňazí na samosprávy. Vyzval, aby sa už prestalo hľadiť na samosprávy ako na tie, ktoré majú strašne veľa úspor, pretože samosprávy plnia aj prenesený výkon od štátu, ktorý nie je zaplatený. Samosprávy sa nemôžu zadlžiť na veľa percent. Malé samosprávy si veľakrát nemajú ani z čoho vytvoriť rezervy, pretože nemajú na svojom území podnikateľské subjekty či prírodný úkaz, ktorý by im prinášal peniaze.

R. Karlubík z AZZZ SR poznamenal, že chápe navyšovanie rozpočtu. Rozpočet je rozdelený na časť A covidová a B výdavky na rozpočet nekrytých vecí, ktoré horia, ako napr.

nemocnice. Ale teraz R. Brtň predložil návrhy, ktoré chápe skôr ako námety, pretože nehoria. Požiadal o odpoveď, či sa tieto problémy evidujú, ako sa to bude riešiť a prečo to nebolo zahrnuté do návrhu rozpočtu.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek reagoval, že nad rámec špecifikovaných položiek nebolo nutné dopĺňať financovanie z dôvodu, že zdravotníctvo má ešte z minulého roka 575 miliónov alokovaných na oddlžovanie, ktoré zatiaľ nerealizovalo a mimo to má zdravotníctvo ešte 125 miliónov na riešenie akútnych potrieb.

M. Viskupič z SaS uviedol pre úplnosť informácie, že finálnu dohodu k rozpočtu ešte nemáme. Existujú rôzne prístupy, ak už k prístupu rezerv, alebo možno by bolo dobré počkať na aktuálnejšie prognózy ekonomiky. MH SR aj MF SR sleduje efektívnosť využiteľnosti každého eura.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek poznamenal, že by sám rád počkal na dokonalé vstupy a informácie, ale dnes reálne rozpočtovo dochádzajú limity pre veci ako je Prvá pomoc, pandemická OČR, pandemická PN, a.i. Preto treba behom pár dní schváliť rozpočet, aby tieto pomocné schémy mohli byť ďalej platené. Otázka ostala pri potrebe tvorby rezerv, či ju tvoriť, či nie.

V. Szabová z KOZ SR uviedla technickú poznámku o dlhu štátneho podniku nesplnením záväzku kolektívnej zmluvy v prípade SVP. Uviedla, že v návrhu v kapitole B je aj rezerva, a ak vyšpecifikuje tieto záväzky a zažiada, budú v tomto prípade alokované prostriedky aj pre SVP, aby sa predišlo súdnemu sporu.

Štátny tajomník MF SR M. Klimek reagoval, že toto je kompetencia príslušného ministra. Túto informáciu dnes nemá a nebude vstupovať do pôsobnosti ministra.

V. Szabová z KOZ SR uviedla, že sa jedná už o spor trvajúci 1,5 roka.

M. Lelovský z RÚZ uviedol, že za podnikateľský sektor očakával, že najprv vláda predstaví zákon o odškodnení, toto zoberie do úvahy a zaradí to do zvýšenia rozpočtu na tento rok, prípadne na budúci.

Predseda rady M. Krajniak uviedol, že ak nie sú ďalšie otázky, bude považovať debatu za ukončenú.

Záver :

Rada

A. prerokovala predložený materiál a zobrala ho na vedomie s pripomienkami.

Predseda rady M. Krajniak poďakoval všetkým prítomným za účasť.

za vládu
Milan K R A J N I A K
predseda rady

za odbory
Monika UHLEROVÁ
podpredsedníčka rady

za zamestnávateľov
Roman KARLUBÍK
podpredseda rady